

КОМЕНТАР

COMMENT

Бр. 18

На Фискалната стратегија на Република Македонија (2018-2020)

17 ноември 2017

Министерството за финансии ја објави [Фискалната стратегија на Република Македонија \(2018-2020\)](#). Finance Think оценува дека документот е подготвен на **солидни макроекономски основи** и нуди аналитичка рамка која е **значително подобрена** во однос на фискалните стратегии од претходните години. **Главниот простор за подобрување** во документот постои во два сегмента: *прво*, Стратегијата не елаборира како ќе се осигура нејзиното почитување и доследно спроведување во пракса; и *второ*, недостига сценарио анализа ('what if' анализа) на сите вклучени аспекти во проектирањето на буџетот во временскиот хоризонт на Стратегијата. Ваквиот пристап е особено важен за да ги опфати **сите надворешни ризици** по остварувањето на проекциите на буџетот и јавниот долг, но исто така и **реформите** кои Владата сака да ги спроведе а кои може да имаат крупни буџетски импликации.

Finance Think ги дава следните детални коментари, за аспектите на Стратегијата кои се во доменот на нашата работа:

- **Целите на управувањето со јавниот долг** се коректно презентирани, но недоволно јасни и комплетни. Прво, основната цел на управувањето со јавниот долг треба да се специфицира како „управување со јавниот долг на начин на кој тој би бил одржлив“, што имплицира темпо на задолжување соодветно на нивото и брзината на развој на економијата.

Притоа, пресметката на одржливото ниво на јавниот долг треба да биде фундирана врз солидна економска анализа и јасни среднорочни проекции за макроекономските агрегати. Второ, сегашната прва и втора цел се подредени на одржливоста, пришто тие треба подетално да се разјаснат. Трето, како клучни цели на управувањето со јавните финансии се наметнуваат и **зголемување на ефикасноста на јавните трошења, и подобрување на кредибилитетот на управувањето со јавните финансии**. Последните две треба да се додадат како цели на Фискалната стратегија, ако Владата го дели мислењето дека тие се дел од целите на целокупното управување со јавните финансии.

- **Проекциите за движењето на макроекономските агрегати** се коректни и во линија со проекциите и размислувањата на домашната експертска јавност и меѓународните финансиски институции. Фискалната стратегија ќе искористи ако содржи приказ и елаборација на економскиот модел и методологија за макроекономско проектирање, односно експертската јавност да има увид во методот и претпоставките преку кои е дојдено до проектираните индикатори.
- **Пристапот на етапна фискална консолидација е позитивен чекор**, кој на среден рок ќе придонесе

за солидна консолидација на фискалните финансии и во поглед на износот и во поглед на структурата на трошењето. Имајќи предвид дека фискалната консолидација отпочна неодамна, корисно е Фискалната стратегија да содржи елаборација за етапноста на фискалната консолидација, со цел поголема предвидливост во економијата. Притоа, самата Стратегија треба да направи јасна дистинкција помеѓу постепено и благо затегнување и реструктурирање на буџетот, и ситуација во која преголемо фискално штедење може да ја замре економијата. Во тој контекст, **предвиденото намалување на буџетскиот дефицит под 2.5% од БДП може да е пренагласено и да има повеќе штета од корист во оваа фаза од развојот на економијата.**

- Проектирањето на буџетските приходи и расходи (стр. 16), иако направено врз солидни макроекономски претпоставки, е под претпоставка дека ништо во системот нема да се менува. Оттука, **приходите и трошењата проектирани во Фискалната стратегија се предвидени да се движат по инерција, односно како последница на претходните економски политики.** Поконкретно, тие не влучуваат претпоставки за покрупни системски реформи, особено оние кои Владата ги најави, како прогресивното оданочување, минималниот гарантиран доход, повратот на ДДВ, реформата на пензискиот систем и сл. **Моментално, ова е најслабата точна на Фискалната стратегија 2018-2020.** Овој аспект е сврзан и со отсуството на среднорочна визија и адекватно планирање за движењето на фискалната политика во случај на покрупни и позначајни реформи во фискалниот и социјалниот систем.
- Во сличен контекст, **среднорочната компонента на Фискалната стратегија е целосно поткопана** во делот на управувањето со задолжувањата. Поконкретно, на страна 22 се вели: „изборот на конкретен извор за надворешно финансирање ќе се темели на тековните и очекуваните

состојби на меѓународните пазари на капитал“. Оттука, Finance Think укажува дека е корисно Министерството за финансии да се впушти во подлабинска анализа на очекуваните движења на меѓународните финансиски пазари и следствено на тоа да изработи робуствна рамка, која би вклучувала и сценарија поради (не)очекувани варијации, за управување со идните задолжувања. Ваква анализа е особено значајна со цел попрецизна оценка на пресвртната точна после кој преголемиот износ на повлечени средства од домашниот финансиски систем може неповолно да се одрази врз кредитирањето на фирмите.

- Напорите што Министерството за финансии ги презема во делот на обелоденување и управување со **достасаните, а неизмирени обврски** се коректни и Finance Think силно ги поддржува. Вклучување елаборација за нив во Фискалната стратегија е соодветно и треба да стане вообичаена практика.
- Делот на управувањето со јавниот долг треба да посвети поголемо внимание на **одржливата граница на долгот** и истата да ја произведе како резултат на длабинска економска анализа, која особено ќе ги земе предвид структурните карактеристики на македонската економија и нејзиниот степен на развој. Во таа смисла, поистоветување на одржливото ниво со мастршкиот критериум од 60% од БДП изгледа избрзано и наивно за вака-сериозен документ.
- Краткорочните лимити на нето јавниот и државен долг за 2018 треба да се усогласат со буџетските потреби и јасно да се поврзат со инвестициските потреби на државата. Во таа смисла, **ново нето државно задолжување од 550 милиони евра во 2018 година** (што имплицира нето јавно задолжување поголемо од 550 милиони евра) **може да изгледа високо** во контекст на големата чувствителност на јавноста за ова прашање.